

LEKSIKOGRAFINĖS MINIMALIŲ ŽODYNŲ PROBLEMOS IR JŲ TEORINĖ INTERPRETACIJA

Jūratė Butkienė

Vilniaus Gedimino technikos universitetas, Saulėtekio al. 11, LT-10223 Vilnius, Lietuva
El. paštas ukk@hi.vgtu.lt

Straipsnyje nagrinėjama viena iš aktualių užsienio kalbos mokymo problemų – svetimosios kalbos leksika ir jos mokymo metodikos aktualijos. Šiuo metu nekalbinėje aukštojoje mokykloje kalbos mokymas turi būti profesionaliai orientuotas. Skiriamas valandų skaičius yra ribotas, todėl reikalinga racionali darbo metodika ir optimali leksikos atranka, kuri turi būti tiesiogiai susijusi su būsima studento specialybe. Būtent todėl ir kyla užsienio kalbos leksikos atrankos problema. Racionaliai atrinkus mokomąją leksiką, galima sudaryti specialybės kalbos minimalios apimties žodynus, kuriuos išmokę, turėtume patikimus pamatus ir galėtume toliau studijuoti kalbą. Straipsnyje teikiamas prioritetas mokomosios leksikos atrankai.

Reikšminiai žodžiai: žodžio dažnumas tekstuose, žodžio rangas, dažnumų žodynai, žodynų atrankos metodika, lingvistinė statistika.

DOI: 10.3846/1822-430X.2009.17.2.4-10

Įvadas

Vis didėjantys ekonominiai, kultūriniai ir dalykiniai ryšiai tarp įvairių kraštų yra vienas būdingiausių mūsų laikotarpio bruožų. Tai lemia pramonės plėtra, mokslo laimėjimai bei pasaulinės rinkos ir ūkio integracija.

Kiekviena šiuolaikinė kalba turi daugiau kaip pusę milijono žodžių. Išmokti tiek žodžių neįmanoma, to nebereikia net labai išsilavinusiam žmogui. Vadinas, užsienio kalbos mokymo problemą reikėtų matyti, traktuoti funkcionalaus aspekto požiūriu. Jis numato, kad kalbos reikia mokyti ne apskritai. Kalbą lingvistai (Андреев 1977: 17–24) apibrėžia kaip tam tikrą kalbos dalykų visumą ir jų koreliaciją tekstuose.

Kalbai, kaip ir bet kuriai sistemai, yra būdingas kalbinis perteklius, kuris pasireiškia visuose

kalbos lygmenyse. Išmokus tam tikrą kalbos dalį, sudaromas pagrindas toliau sėkmingai mokytis (-is) kalbos. Tyrimai parodė, kad, norint suprasti tekstą užsienio kalba ir gauti iš jo 80 % informacijos, reikia mokėti 4–4,5 tūkst. leksikos vienetų (Алексеев 1978).

Baigęs vidurinę mokyklą, žmogus moka 1,2 tūkst. žodžių. Leksikos minimumas, reikalingas mokantis nekalbinėje aukštojoje mokykloje, sudaro 2,5 tūkst. žodžių. Siekdami užpildyti spragą, atsirandančią tarp realių studento žinių ir žinių, kurios reikalingos ir leidžia skaityti bei suprasti mokslinę literatūrą, taip pat norėdami toliau tobulinti mokymo procesą, metodininkai kreipia dėmesį į potencialų žodyną ir optimalaus žodyno atrankos galimybes.

Tiriamąo darbo analizė

Mokomosios medžiagos atrankos problema nėra nauja. Ji visą laiką buvo užsienio kalbos specialistų dėmesio centre. Buvo sudaryti R. Elridžo, E. Torndaiko, L. Lodžio dažnumo žodynai. Sprendžiant optimalią kalbos dalykų atrankos problemą, ypač svarbūs Č. Ogdeno ir R. Ričardso tyrimai (Ogden, Richards 1923: 6–250).

Rengdami aiškinamuosius žodynus, mokslininkai pastebėjo, kad kai kurie daiktus ar sąvokas pavadinantys žodžiai pasikartoja įvairiu dažnumu. Lingvistai nutarė, kad reikėtų sudaryti žodyną, kurio žodžiai būtų turiningi bei ekspresyvi ir dažniau už kitus pasikartotų tekstuose. Taip iškilo minimalaus dažnumo žodyno idėja. Pagrindinis reikalavimas dažnumo žodynams – kuo daugiau informacijos žodyje ir kuo didesnis dažnumas konkretaus žanro tekstuose.

1937 m. F. Danielsas sudarė japonų–anglų dažnumo žodyną. Bazinis anglų žodyno minimumas suvaidino didelį vaidmenį ir tuo laiku buvo universali priemonė įvairių tautybių žmonėms greitai pramokti anglų kalbos. Jis davė postūmį kitiems lingvistiniams tyrimams, kurių rezultatai buvo naudingi mokant kalbos. Lingvistas O. Jaspersenas teigė, kad bendravimui tinkamiausia ta kalba, kuria galima išreikšti kuo daugiau sąvokų paprastomis kalbos priemonėmis (Jespersen 1931: 6–14).

Anglų kalbos bazinio žodyno sudarymo tyrimai skatino analogiškus kitų kalbų tyrinėjimus. Prancūzas V. Chenomas pastebėjo skirtumą tarp leksikos, vartojamos mokomuosiuose tekstuose bei pratimuose, ir leksikos, kuri pateikiama žodynuose. Jis nustatė žodyno žodžių vartojimo dažnumą tekstuose. Iš bendrinės prancūzų kalbos žodyno V. Chenonas atrinko apie 5 tūkst. žodžių, kurie, jo manymu, dažniausiai vartojami. Pasitelkęs įvairius tekstus, jis nustatė absoliutųjį dažnumą (Henion 1924).

Taip pat reikėtų prisiminti dar praeitame šimtmeityje F. Keldingo sudarytą dažnumo

žodyną (Kalding 1926). Remdamiesi šiuo dažnumo žodynu, F. Keldingas ir B. Morganas sudarė vokiečių bendrinės kalbos dažnumo žodyną (Morgan 1928). Taip pat buvo rengiami kitų kalbų žodynai: ispanų, italų ir kt. Vienas iš populiariausių dažnumo žodynų yra Džordžo van der Beke darbas – tai patobulintas V. Chenono žodyno variantas. Pradinis V. Chenono žodynas papildytas iki 8 tūkst. žodžių. Darbas buvo atliktas pasitelkus 1 mln. 100 tūkst. žodžių ir jų junginių iš 88 įvairių šaltinių. Autorius tyrinėjo žodžių paplitimą įvairiuose tekstuose. 1953 m. Maiklas Vestas (West 1953), užbaigdamas savo ilgametį darbą, sudarė semantinį (t. y. reikšminį) žodyną – 2 tūkst. žodžių. Išanalizuotos leksikos apimtis – 5 mln. žodžių. Nemažai šioje srityje pasidarbavo ir rusų kalbininkai, susibūrę į darbo grupę „Kalbos statistika“. Šios grupės specialistai dažnumo žodyno pagrindu laiko stilistines tikimybes bei informacines kalbos dalykų bei teksto žodžių charakteristikas. Šie prieškario bei pokario laikotarpiu atlikti darbai dažniausiai buvo susiję su sudarymu bazinių žodynų, skirtų buitinei, publicistinei ir profesinei kalbai.

Sparti mokslo ir technikos plėtra pastaruoju laiku dar labiau paskatino kalbininkus ir metodininkus kurti specialybės kalbų (arba mikrokalbų) bazinius žodynus. Rusijoje, Vokietijoje, JAV jau yra sukurti fizikos, elektronikos, kitų specialybių anglų, vokiečių, prancūzų ir t. t. minimalūs baziniai žodynai. Išstudijavus tokių dažnumo žodynų sudarymo teorinius aspektus, galima pradėti dažnumo žodynų sudarymo procedūrą.

Žinome, kad bet koks žodynas sudaromas remiantis tekstais. Šie tekstai turi atitikti tam tikrus reikalavimus. Svarbus stilistinis, dalykinis bei tematinis tekstų vientisumas, t. y. jie turi priklausyti tam pačiam funkciniam stiliui ir turi būti susieti su tos ar kitos mokslo šakos terminais. Kadangi toks minimalus žodynas skirtas visų pirma tekstams skaityti, jis privalo kiekybiškai ir kokybiškai būti tinkamas tiems tekstams suprasti. R. Frumkinos, M. Aleksejevo,

V. Andriušunkos, F. Hofmano, G. Gugeneimo, M. Mišea tyrinėjimai parodė, kad minimalaus terminologinio žodyno 4 tūkst. žodžių mokėjimas gali garantuoti pakankamai gerą teksto supratimą svetimąja kalba (Тепехова 1986).

Nustatant dažnumo žodyno minimumo atrankos principus, svarbūs 3 veiksniai:

- studijuojamosios kalbos šalies ypatumai, užsienio kalbos vartojimo sfera;
- metodiniai mokymo tikslai, vartojama toje šalyje metodika, kalbos mokėjimo lygis prieš pradedant studijuoti kalbą;
- lingvistinis – žodžio bei jo junginių vieta studijuojamosios kalbos sistemoje ir jo ekvivalentas gimtojoje kalboje.

Kalbant apie žodžio lingvistiką, pirmiausia reikia atsižvelgti į gramatinius žodžių darybos bei leksinius ypatumus. Žodžių darybos aspektas turi ypąč svarbią reikšmę sudarant žodyną. Kuo produktyvesnė žodžio šaknis, tuo didesnis yra žodžių lizdas, kurį jis gali sudaryti. Taip pat svarbią reikšmę turi žodžio darybos modelis, pagal kurį sudarytas terminas. Jei modelis yra produktyvus, jis lemia žodžio įtraukimą į minimalųjį žodyną.

Leksinė-semantinė žodžio charakteristika pirmiausia siejasi su atrankos vienetu. Žodyno atrankos vieneto problema nėra nauja, bet dar neišspręsta. H. Palmeris (Palmer 1962) atrankos vienetu laikė ergoną, kurį jis suprato ne vien kaip atskirą žodį, bet ir kaip jo junginius, kurie sudaro visumą, taip pat žodžio dalis, turinčias reikšmę. Bandyta laikyti žodyno atrankos kriterijumi vadinamąjį metodikos vienetą. Turėta galvoje žodis arba frazeologinis junginys, kuriam išmokti ir įprasminti reikia tam tikrų pastangų. Buvo pasiūlyta žodyno minimumo atrankos vienetu laikyti žodį-sąvoką (Пахманов 1970), kas, atrodo, yra racionaliausia.

Atsižvelgiant į tai, kad svarbiausi žodžiai technikos ir mokslo kalboje yra terminai, remiantis pačių terminų struktūros bei semantikos požymiais, atrankos vienetu pasirinktinai žodis-sąvoka.

Vadovaujamosi tuo, kad terminas yra kalbos ženklas, pavadinantis sąvoką ir kuriam

priskiriamas aprašymas. „Lingvistinės statistikos“ mokyklos filologai siūlo tokius atrankos principus ir atrankos metodiką, kuri taikyta sudarant tokius minimalius žodynus buvusiam VISI, vėliau VTU, o dabar – VGTU. Panagrinėjime šiuos atrankos aspektus išsamiau.

Žodžio dažnumas ir paplitimas. Kalbėdami apie dažnumo žodyną, pirmiausia siejame jį su dažnumu tekstuose. G. Gugeneimas ir R. Mišea (Гугенейм, Мишеа 1987) nurodo, kad kai kurie žodžiai yra paplitę viename tekste, tačiau retai sutinkami kito žanro tekstuose. Tuo tarpu kalboje yra žodžių, kurie tolygiai pasiskirstę įvairaus žanro tekstuose. Todėl šalia žodžio dažnumo, jų nuomone, reikia atsižvelgti į žodžio paplitimą, nors jis ir dažnai pasitaiko bendrinėje kalboje, įvairaus žanro tekstuose. G. Gugeneimas taip pat tvirtina, kad ne visi dažnai vartojami ir plačiai paplitę žodžiai yra vienodai vertingi minimaliajam žodynui. Taip pat būtina atsižvelgti ir į žodžio gramatines kategorijas. Pvz.: daiktavardžiai mažiau paplitę už veiksmažodžius ir tarnybinius žodžius. Šiuo atveju reikia atsižvelgti, kaip tvirtina R. Mišea, į *esamumo kriterijų (disponibilitę)*. Taip, pvz., žodis *tembre (taimbr)* – *pašto ženklas* nėra dažnas ir labai paplitęs žodis, bet kalbant apie korespondenciją beveik visuomet galima jį aptikti.

Atrankos kriterijais turėtų būti šie principai: 1) teminis; 2) dažnumo; 3) paplitimo; 4) žodžio reikalingumo konkrečioje srityje. Pastaruosius tris kriterijus būtų galima sujungti ir jų vietoje vartoti terminą – vartojamumas.

Norint gauti patikimus duomenis apie žodžio dažnumą, teigia lingvistinės statistikos atstovai, reikia tinkamai kokybinių ir kiekybinių požįūriu parengti tyrinėtinus tekstus, kuriais remiantis sudaromas žodynas. Būtina žinoti, kiek reikia parengti tos pačios specialybės tekstų iš įvairių šaltinių ir kokia turi būti vieno teksto ištraukos apimtis. Lingvistinės statistikos grupės mokslininkai nustatant teksto apimtį siūlo orientuotis į 1–0,5 spaudos lanko vienam tekstui, t. y. 20 tūkst. arba 10 tūkst. spaudos ženklų.

Sudarant konkrečių specialybių minimalius dažnumo žodynus, anksčiau buvo imta dešimt tekstų po 0,5 sp. l., t. y. iš viso 5 spaudos lankai. Darbo praktika parodė, kad to yra per mažą. L. Terechovas (Терехова 1986) tekstų apimties, sudarant fizikos, chemijos, matematikos, šiluminės technikos, elektromechanikos, radiotechnikos, kvantinės mechanikos žodynus, minimumas buvo 70 tekstų po 0,5 sp. l., t. y. iš viso 35 spaudos lankai.

Lingvistikos tyrimai patvirtino, kad kalboje egzistuojantys kiekybiniai veiksniai yra objektyviai egzistuojantis jos bruožas. Kuriant naują tekstą, realizuojama ne tik kalbos sistema, bet ir norma bei priimtas vartojimo variantas. Jeigu tekstas turi tikimybinę-statistinę (kiekybinę) struktūrą, ši struktūra privalo turėti ir kiekybinius (statistinius) apribojimus. Kalbos statistika rodo, kad kalbos dalykai turi tam tikrą tikimybę pasireikšti konkrečiuose tekstuose, tam tikroje mikrokalboje. „Kalbos statistikos“ grupės darbuose, kurie buvo atlikti pagal bendrą minimaliųjų žodynų sudarymo metodiką, randamas statistinis konkrečios specialybės kalbos aprašymas, kur yra duomenų apie rašytinės kalbos žodžių pasiskirstymą įvairių mikrokalbų tekstuose. Žinoma, kad dažniausi kalboje yra tarnybiniai žodžiai. Antrąją grupę sudaro žodžiai arba žodžių junginiai, pavadinantys sąvokas, kurios sudaro teksto turinio esmę. Jie vadinami pagrindiniais dominuojančiais žodžiais. Jų tikimybė pasireikšti tekstuose ir paplitimas įvairiose specialybose yra nevienodas, tuo tarpu kiekybiniai tarnybinių žodžių parametrai kai kurių dažnų bendrinės kalbos žodžių bet kokiame tekste išlieka nekintantys.

Metodininkai naudoja kiekybinius teksto parametrus, norėdami nustatyti leksikos pasiskirstymą pagal gramatinės klases, kuo remiantis būtų galima sudaryti įvairius leksinius minimumo variantus mokymo tikslams. Kalbininkų tyrimo metodų taikymas lingvistikoje atliekamas pasitelkiant modeliavimo principą. Dažnumo žodynas yra apytikris kalbos žodyno modelis. Modelis padeda patikimai patikrinti gautus darbo rezultatus, sudarant žodyną. „Lingvistinės

statistikos“ mokyklos atstovai teigia, kad, nustatant leksikos minimumo apimtį, duomenys apie dažnumo žodyno patikimumą ir efektyvumą yra būtini. Pvz.: anglų kalbos ekonomikos ir statistikos dažnumo žodynai, turintys 5390 tokių žodžių, kurie buvo dažniausi 400 tekstuose, paimituose iš įvairių šaltinių, patvirtina tai, kad šie 5390 žodžių vienodai dažnai pasikartoja bet kuriame iš šių tekstų.

Žinoma, dažnumo žodynų su 5 tūkst., 25 tūkst. ir 500 žodžių atranka skiriasi. Sudarant šiuos žodynus, svarbu atsižvelgti į žodžio darybos modelio produktyvumą, semantinį žodžio išraiškos gilumą, žodžio gebėjimą atlikti įvairių paskirtį. Todėl svarbu ir naudinga sudaryti žodyną, kurio žodžiai turi minėtųjų bruožų. „Lingvistinės statistikos“ kalbininkų tyrimai parodė, kad nuomonės dėl žodyno minimumo atrankos tekstų apimties skiriasi. Vieni tyrėjai siūlo 200 tūkst. žodžių bendrą teksto apimtį, kur minimali vieno teksto ištraukos apimtis turėtų sudaryti 1 tūkst. žodžių. Kiti kalbininkai siūlo bendrą 160 tūkst. žodžių, kai mažiausia vieno teksto apimtis – 400 žodžių. Tretieji siūlo bendrą 35 tūkst. žodžių tekstų apimtį. Atsižvelgdami į turtingą „lingvistinės statistikos“ patirtį, taip pat į aukštųjų mokyklų dėstytojų įdirbį šioje srityje, sudarydami minimalius žodynus, parinkome bendrą teksto apimtį – 35 tūkst. žodžių. Remdamiesi darbo patirtimi šioje srityje, siūlome imti bendros 35 tūkst. žodžių apimties tekstą iš 17 konkrečios specialybės šaltinių. Sudarant tos ar kitos specialybės dažnumo žodyną, reikėtų atlikti tos specialybės žinių struktūrinę analizę. Tai padėtų atlikti tos specialybės žodynų, kurie atitiktų svarbiausius konkrečios specialybės aspektus, atranką. Išsiaiškinę bazinės konkrečios specialybės sąvokas, galime pagal poreikį atspindėti žodyne svarbiausius specialybės dalykus. Žinoma, būtinas bendradarbiavimas su tos specialybės specialistais.

Atliekant praktinę žodyno atranką, vadovautasi stratifikuoto mechaninio atrankos metodo dėsningumais. Jo esmė yra ta, kad, naudojant šį metodą, bendrasis tekstas sudaromas iš nustatyto skaičiaus (šiuo atveju – 17)

konkrečios specialybės (šiuo atveju – statybos) tekstų, kurie buvo parinkti iš originaliosios literatūros šaltinių, laikantis vienodų atstumų tarp paimtų analizei tekstų iš monografijos ar kito veikalo. Tuomet šie tekstai, sudarantys analizuojamąją visumą, tiksliai atspindi statistinę teksto leksikos pusę.

Paskutinis etapas būtų terminų ir terminologinių žodžių junginių užrašymas ant kortelių ir jų valdymo, t. y. tinkamumo praktiniam darbui, analizė, atsižvelgiant į anksčiau nurodytus atrankos kriterijus. Taigi atliekant mokomojo žodyno minimumo, pagrįsto dažniais žodžiais, atranką, yra būtina:

- atsižvelgti į funkcionalų užsienio kalbos stilių nekalbinėje aukštojoje mokykloje;
- nustatyti atrankos kriterijus;
- atrinkti kalbos dalykus (t. y. tekstus) žodyno minimumui, atsižvelgiant į stilistinę vienodumą, jų semantinę vertę;
- nustatyti bendrąją tekstų apimtį žodžiais, taip pat konkretaus teksto apimtį;
- parengti dažnumų žodyno minimumo atrankos metodiką;
- atlikti atranką mechanškai arba pasitelkiant elektroninę duomenų apdorojimo mašiną.

Kokia leksika turėtų sudaryti žodyną minimumą? Lingvistas A. Špak (Шпак 1964) mano, kad šalia terminologinio minimumo turi būti bendrųjų mokslų ir buitinių tematikos žodžių, nes tokia žodžių sudėtis geriau padeda verčiant tekstą. Tokiu atveju minimalusis dažnumo žodynas atlieka dvi funkcijas: kaip mokomosios priemonės ir kaip žinyno. Laikantis šio požiūrio, tai patvirtina ir praktika, galima parengti minimalius žodynus, kurie geriausiai tinka mokyti kalbos technikos mokykloje. Čia nėra svarbu, kad šis žodynas apimtų visą terminologinę leksiką. Svarbu, kad patikimai atspindėtų konkrečios specialybės terminologijos realijas. Mokykliniuose žodynuose yra žodžių iš bendrųjų mokslų, buitinių ir publicistinės literatūros. Aukštųjų mokyklų minimalūs žodynai yra

pagrįsti mokyklinio žodyno leksika ir papildomi aukštųjų mokyklų vadovėlių bei specialybės literatūros žodyno žodžiais. Tarp žodynų sudarytojų ligi šiol vyksta diskusija dėl to, kokius konkrečiai žodžius įtraukti į minimaliųjų žodyną. Lingvistas B. Perebeinos (Перебеинос 1957) siauros specialybės terminų įtraukimą į tokį žodyną laiko nebūtinu dalyku. Šis požiūris yra mažai pagrįstas. Kitas ginčytinas klausimas – derivatai. Z. Cvetkova (Цветкова 1957) teigia, kad žodynas turėtų būti sudarytas taip, kad, jį išmokęs ir pasitelkęs žodžių darybos žinias, studentas skaitydamas suprastų nemažai žodžių, neįeinančių į žodyno minimumą.

Pereikime prie trumpo dažnumo žodyno minimumo atrankos procedūros, kuri buvo taikyta, laikantis „lingvistinės statistikos“ mokyklos rekomendacijų. Kaip minėta, 4–4,5 tūkst. vienetų dažnumo žodyną sudaro bet kurios kalbos 80–90 % teksto. Pradedant žodyno minimumo sudarymo darbą, tikslinga pasitelkti skaičiavimo techniką ir atlikti atranką. Tačiau užsienio mokslininkų darbo patirtis parodė, kad sudaryti 4 tūkst. žodžių žodyną iš 3,5 tūkst. žodžių teksto neekonomiška, nes darbo programos sudarymas yra brangus dalykas. Skaičiavimo techniką tikslinga pasitelkti tiriant teksto ištrauką ne su 35 tūkst. žodžių, o 1 mln. ir daugiau. Todėl buvo pasirinktas tipologinės stratifikacijos mechaninis metodas, modeliuojant kai kurias skaičiavimo technikos operacijas. Darbo grupė „Kalbos statistika“ nurodo šiuos darbo etapus atrenkant minimalius žodynus, kurių buvo laikomasi atliekant žodynų atranką (statybos, automobilių transporto, ekonomikos, elektronikos ir kt.):

- žodžių informacijos klasifikavimas pagal abėcėlę;
- žodžių sąrašo sudarymas pagal abėcėlę, nurodant jų dažnumą.

Sudarant šiuos minimaliuosius žodynus, buvo pasitelkti 18 konkrečios specialybės literatūros šaltinių. Tai buvo 17 tekstų po 2 tūkst. žodžių ir vienas 1 tūkst. žodžių apimties.

Iš pradžių visi žodžiai buvo surašyti ant kortelių. Toliau kiekvienam iš 18 tekstų sudarytas abėcėlinis žodžių sąrašas ir nustatomas žodžio dažnumas. Lyginant 18 tekstų žodžio dažnumą sąrašuose, buvo atrinkti ir į minimalųjį žodyną įtraukti dažniausiai vartojami žodžiai.

Išvados

1. 4–4,5 tūkst. dažniausiai kalboje vartojamų žodžių sudaro daugiau nei 80 % teksto bet kurioje kalboje. Todėl kyla klausimas, kaip rasti tuos dažniausiai vartojamus žodžius ir juos atrinkti.
2. Dažniausiai kalboje vartojamų žodžių atranka ir iš jų sudarytų minimaliųjų žodynų sudarymas yra aktualus dalykas dėstytojams praktikams.
3. Kalbai mokytis skirtas valandų skaičius yra labai ribotas ir dar linkęs mažėti, todėl aukštajai nekalbinei mokyklai toks dažnumo žodynas yra ypač aktualus.
4. Žodyno minimumo atranka, kaip parodė „Lingvistinės statistikos“ mokyklos kalbininkų darbo patirtis, yra kruopštus ir sudėtingas darbas.
5. Sudarant šiuos žodynus, vadovautasi „Lingvistinės statistikos“ mokyklos rekomendacijomis ir užsienio leksikografų darbais.

Literatūra

Henon, W. 1924. *A French word Book based on a Count of 400000 Running Words*. Medison.

Jespersen, O. 1931. *Progress in Language*. London.

Kalding, F. 1926. *Häufigkeitswörterbuch der Deutschen Sprache*. Berlin.

Morgan, B. 1928. *A Germany Frequency Word Book based of Kalding's Häufigkeitswörterbuch der deutschen Sprache*. New York.

Ogden, Ch.; Richards, R. 1923. *The Meaning of Words*. London.

Palmer, H. 1962. *The Scientific Study and Teaching of Languages*. London.

West, M. 1953. *Readers Dictionary*. Longmans.

Андреев, Н. 1977. *Статистико-комбинаторные методы в теоретическом и прикладном языкознании*. Москва: Наука.

Алексеев, П. 1978. Частотные словари и приемы их составления, в кн. *Статистика речи*. Москва: Наука.

Гугенейм, Г.; Мишеа, Р. 1987. «Некоторые выводы стилистики словаря», в кн. *Методика преподавания иностранных языков за рубежом*. Москва: Прогресс, 292–306.

Перебейнос, Б. 1957. *К вопросу о словаре учебного типа*. Москва: Просвещение.

Рахманов, И. 1970. *Словарь наиболее употребительных слов английского, немецкого и французского языков*. Москва: Просвещение.

Шпак, А. 1964. *Учебный англо-русский словарь для речевых факультетов (его отбор и построение)*. Москва: Кандидатская диссертация.

Терехова, Л. 1986. «Лингво-статистический метод как основа составления частотного списка словосочетаний в научно-технической литературе», в кн. *Вопросы методики обучения иностранным языкам*. Москва: Просвещение.

Цветкова, З. 1957. *Словарь-минимум по английскому языку для средней школы*. Москва: Просвещение.

LEXICOGRAPHY PROBLEMS AND THEORETICAL INTERPRETATION OF MINI-DICTIONARIES

Jūratė Butkienė

The article deals with principles of the word selection while compiling a mini-dictionary (containing a minimal number of words) as well as with criteria and theoretical background thereof. The development of such principles is being analysed in Lithuania and abroad. The word selection while compiling a mini-dictionary of German language dedicated to the students of Civil engineering is being detailed. Furthermore, the article provides recommendations. The word selection has to be based on the linguistic statistics and on the thorough text analysis.

Keywords: the frequency of the appearance of the word in various texts, the word rank, frequency dictionaries, methodology of the word selection, linguistic statistics.

Įteikta 2009-01-20; priimta 2009-02-15